

adatot is hordott össze, sok eredeti meglátást nyújt és a mellett módszeres eljárásokat és nevelői ösztönzéseket is bőségesen ad.

A könyv *tanmenete* megfelel a polgári iskolai követelményeknek, de megfelel a magyarságtudomány mai állásának is. [És majdnem azonos az én tavaly követett gimnáziumi tanmenetemmel is.] Mert a szülőföldismeret és az alapfogalmak tárgyalására 16 órát, Magyarország bevezetésére 1 órát, az Alföld tanulmányozására 16 órát, a Dunántúlra 10 órát, a Kisalföldre 6 órát, az É-Ny.-Felföldre 12 órát, az ÉK Felvidékre 5 órát, Erdélyre 14 órát, a Drávántúlra 5 órát s végül Fiuméra 1 órát fordít. A mellett juttat időt: 10 órát az évvégi összefoglalásokra is és számbaveszi az évközi összefoglalásokat is.

Összesen 61 tanítási tételt, 3 kirándulást és 1 ismerkedési órát dolgoz fel módszeresen a szerző. Együttvéve 65 tanítási egységet, míg 11 óra feldolgozását — a megadott minta alapján a tanárra bízta. Ez a 65 óravázlat a tanítás gyakorlatában kiforrott, többségében a gyakorló tanárjelöltekkel megbeszélte és jól átgondolt módszeres eljárás megrögzítése.

A könyv *tárgyalásmódja* világos, érthető, szabatos, de kissé „mozaikszerű”, Természetszerűen széthulló. Mert egymás mellett 1. szélesebbkörű ismereteket ad és tudományosan indokol a tanár számára és 2. ezzel párhuzamosan készen adja — a tanuló színvonalán — a tanuló számára fölteendő kérdéseket is. Ez a stílus tehát egy jellegzetes segédkönyvi előadásmód, amely helyes, mert így használhatja ezt legkönnyebben és legeredményesebben a tanító tanár.

Nem vitatott nagy érdeme a könyvnek az erkölcsi *nevelőszempontok* állandó kidomborítása. Ezt a körülményt Aldobolyi Nagy Miklós dr. is méltóképen hangsúlyozta.

Már most *összefoglalva a mondottakat*: — Nézetem szerint Udvarhelyi kollégánk könyve — megfelelő helyesbítés után — fogyatkozásai ellenére is, még a gimnáziumokban is jól használható, honismereti vonatkozásban pedig Szeged minden rendű és rangú nevelője számára egyenesen nélkülözhetetlen.

Dr. Márton György.

Gergely Gergely: Szabó Dezső stílusa. (Hargitaváralja könyvei) 35. l. é. n

A kis füzet általános bevezetőül a tartalom és forma viszonyát tárgyalja, majd rövid stílus-történeti vázlatot ad, a vers és próza párhuzamba állításával. Aztán, ráter Szabó Dezső örökmozgásban való ábrázolásmódjára és ennek nyelvi eszközére, az ígére, Majd az igekötők táncáról, a translátívusról, a fokozásról beszél. Bemutatja, hogy a hasonlítás egyszerű eszköze milyen hatásokat érhet el az igazi művész kezében. Beszél azonkívül a jelző használatának nagyszerűségéről, Sz. D. sajátos, kerekbe nem határolható kifejezéseiről, pesszimizmusáról, metsző gúnyáról. Végül kerekíti e stílus gyökereit a magyar irodalomban.

E kis tanulmány példája annak, miként lehet felboncolni íróink kifejezéseit: s hogyan tehetjük ujjunkat a szépségekre. Különösen nagy hasznát vehetik e kis füzetnek azok a tanárok, akik stilisztikát, retorikát és poétikát tanítanak. Sok olyan szempontot találunk benne, mely nagy hasznára lehet e tárgyak tanításának s amelyek eddig elkerülték figyelmünket. Gergely Gergely alapos és jó munkát végzett, ami irodalomtörténeti értéket jelent.

Vicsay Lajos.

Erdődy József: Épülő ország (Finnország). Szeged, Magyar Téka kiadás, 1939. 42 fényképfelvétellel és 1 kottával. 158 l.

Szerző könyvét a magyar ifjúságnak ajánlja, az építésre hivatott nemzedék-

nek, hogy elébe tárja egy friss lendülettel dolgozó ifjú nemzet épülő országának vonzó képét. Nem rendszeres ismertetés tehát, nem módszeres leírása a finn földnek és népnek, nem táblázatok és statisztikai kimutatásokat tartalmazó tudományos mű, hanem egy kellemes útitárs közvetlenhangú beszélgetése azokról a dolgokról és jelenségekről, melyeket utazás közben tapasztalt. Ahogy a nyitott szemű, minden iránt érdeklődő utazó egymásután találkozik és megismerkedik a finn földdel, étellel és emberekkel: úgy hozza ez a könyv fokról-fokra közelebb olvasóihoz a távol északi, mienktől annyira különböző finn világot. Hangulatos leírásaiban élénk tűnnek a finn tájak szelíd szépségei, a hűs nyírlaerdők és fenyvesek a kék tavak partján, a zuhatagok, a „rózsaszínű gránitszietszklák“, a hosszú nyári nappalok és világos nyári éjszakák. Lapjain meglevenedik a gyors ütemben, szinte amerikai stílusban épülő városok európai mozgalmassága, melynek azonban a lakosság életmódja, testi-lelki beállítottsága, világszemlélete jellegzetes egyéni színt ad. Külön fejezetek foglalkoznak a már szinte közmondásossá vált finn becsületességgel és a kevésbé emlegetett finn munkaszeretettel, mint északi rokonaink lelkiségének két alapvető tulajdonságával, mely ezt a kis népet olyan csodálatos teljesítményekre képesítette. A néhány jól megválasztott s valóban „beszélő“ számadat és összehasonlítás kitűnően érzékelteti azt a szívós, kitartó, állandó munkát, mellyel a finnek jelenlegi nagyszerű eredményeiket érték. Az egész művön átsugárzó alapvető szempont a becsületes munka országépítő és nemzetfönntartó erejének megmutatása, és ez emeli a könyvet a szokványos útleírások jelentőségén túl valóban pedagógiai értékűvé.

Kispál Magdolna.

LAPSZEMLE

Magyar Szemle 1938. I.–XII. sz. és 1939. I.–II. sz.

Április. A gyakorlati középiskola és a tanítóképző-akadémia. Huszti József.

A gyakorlati irányú középiskoláról és a népiskolai tanítóképzésről rendelkező két új törvényjavaslatot és várható hatásukat tárgyalja.

A gyakorlati középiskolák közt teljesen új típus lesz az u. n. líceum, amely lényegesen különbözik majd a jelenlegi leányliceumtól. Az új fiú- és leányliceum elsősorban gyakorlati jellegű és további útjában az egyetemről elkanyarodó középiskola lesz. Az utóbbi időben kialakultak olyan speciális női pályák, amelyekre a jelenlegi iskolarendszer nem nyújt megfelelő előképzést (pl. gyermekvédelem, egészségvédelem, iskolanővéri teendők stb.). Hiányzott az a magasabb műveltséget nyújtó leányiskola, amely a családi élettől való elidegenítés nélkül, valóban gyakorlati előképzettséget nyújtana a fenti hivatások számára. Ehhez legközelebb állt eddigi iskolarendszerünkben a tanítónőképző, nem véletlen tehát, hogy az új gyakorlati leányközépiskola a tanítónőképzőből vezethető le.

Az új líceum bizonyos módosításokkal az eddigi tanítóképzők alsó négy osztálya lesz, amelynek elvégzése után érettségi bizonyítványt kap a növendék s ennek birtokában a fentemlített hivatások mellett lehet tanítónő, polgári iskolai tanárnő, testnevelő tanárnő stb., csak egyetemre nem mehet. A megszervezendő fiúliceum is négy osztályos lesz, szintén a tanítóképző alsó tagozata és ugyancsak érettségivel fejeződik be. Ez az iskola is, a középiskolai tanári pálya kivételével, elsősorban nevelői pályára készít munk, de végzett növendékei folytathatják tanulmányaikat közgaz-